

הגשר על הריין

גרנו בהולנד בעיר אוניברסיטה קטנה ווכנינגן לא רחוק מן העיר ארנהם היושבת על נהר הריין. הריין שהוא המכשול הגדול באירופה בעיתות מלחמה כבעיתות שלום. בעיתות מלחמה עברו עליו בקושי גדול. עד היום זוכרים ליוליוס קיסר את המעבר. במלחמת העולם השניה עברו אותו הגרמנים בתחילתה ולא עברו אותו האמריקנים והאנגלים בסופה. בשני המקרים זה היה באמצעות צנחנים. פעם נסענו למוזיאון העוסק במלחמה על הגשר. במוזיאון עמדה, בין השאר, דלת ועליה כתוב בגיר אדום:

היינו טובים, אך הבושים (כך קראו לגרמנים בשם גנאי) היו טובים יותר. כל אחד מצטייד בכוס תה ובתחמושת ויוצא לקרב האחרון.

בשפה הצבאית הטכנית קוראים לזה "התארגנות" יצא לי בימי חלדי להשתתף באחת כזו. ומראה הדלת העביר בי צמרמורת. אנחנו היינו שם בשלום שלאחר המלחמה. התנועה על הריין, המפריד בין גרמניה לבין הולנד ומערב אירופה כולה, הלכה וגדלה והיה צריך להוסיף על הריין עוד גשר. הגשר שבנו שם היה פלא ארכיטקטורה, גשר אשר לא נשען על עמודים וגם לא תלוי בכבלים, אלא חוצה את הריין בקשת. שיטת בנייתו הזכירה לי את האצבעות בקפלה הסיסטינית שם מתקרבות שתי ידיים זו לזו והאצבעות כמעט נוגעות. וכך בנו אותו: ראשית יצקו גושי בטון ענקיים אחד בכל גדה. מכל גוש צמח לו צד אחד של הגשר ובקצהו, הייתה תלויה על בלימה מכונה ליציקת בטון. בכל יום יצקה המכונה קצת גשר. כאשר הבטון של היום התגבש, התקדמה עליו המכונה עוד קצת ויצקה את הבטון של מחר. וכך, בצעדים קטנטנים בלתי נראים מידי יום ביומו, התקרבו שתי אצבעות הגשר משתי גדות הנהר זו לזו עד שקצת לפני שנסענו משם הגשר הושלם. רציתי להביא את הגשר הזה כמשל לשלום. ישנם מעברים שאי אפשר לחצותם בקפיצה משולשת (למשל נהר) ודרוש לעשות זאת בקפיצה אחת. וישנם מצבים אשר בהם לעבור בקפיצה אחת לכאורה אי אפשר. הגשר הזה מראה שלאט אפשר בקפיצה אחת. לכאורה את הגשר הזה בנו לאט ואילו השלום באירופה קרה בבת אחת. אבל האמת היא שהיו להם מאות שנים של תהלוכה נוצרית (שני צעדים קדימה ושלושה אחורנית) וחלפו מאות שנים שבהן הם נלחמו מלחמות איומות בטרם השלום גושר ונזכיר רק את מלחמות נפוליאון (1815), מלחמת פרוסיה צרפת (1871) ומלחמת העולם הראשונה (1914). אחר כל מלחמה חשבו שיותר מזה אי אפשר. עבר דור או שניים והם שכחו ונלחמו שוב וביתר שאת, עד למלחמת העולם השניה (1939). היא כבר הייתה כל-כך גדולה וכל-כך איומה עד שמתוך ההריסות קם האיחוד האירופי ואז הוא פרץ בבת אחת.

היום קיים ביניהם שלום. הם משתייכים לאיחוד האירופי והגבולות כמעט ואינם חוצצים ביניהם אפילו לא הריין. בני הדור הזה אינם זוכרים ואינם מבינים על מה ולמה נלחמו סביהם ועל מה נהרגו בהמוניהם. אני חושב שהייתה שם שגיאה במחשבה שגיאה ממש משהו כמו שגיאה בחשבון אבל על כך אספר במקום אחר.

אגב, שאלתי פעם את ידידי ההולנדי פיטר "אותם שלושת הנהרות המפרידים בין הולנד לגרמניה מפרידים גם בין גרמניה להולנד ואותם חמישה גשרים מגשרים עליהם, אז איך זה שהגרמנים עברו אותם ביום אחד ולאמריקאים זה היה "גשר אחד רחוק מדי"?* "ענה לי: " באו צנחנים מן השמים ". אמרתי: "גם האמריקאים צנחו". מסתבר שבמלחמה מי שמשתמש פעם שניה באותו הטריק מפסיד, בשלום הוא יכול לפעמים להרוויח.

* גשר אחד רחוק מדי זה שם הספר המתאר את המבצע הנ"ל